

Anvendelse af demensfilm i praksis

En evaluering af dvd-bokssættet "Liv i minderne"

Marts 2014

Publikationen er udgivet af:

Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Forfattere:

Stina Bjørnskov, Ergoterapeutuddannelsen i Aarhus, Center for Forskning i Aldring og Demens
Anders Møller Jensen, Center for Forskning i Aldring og Demens

Indhold udarbejdet af VIA University College for Socialstyrelsen.

Udgivet: Februar 2014

Filmproduktion: Liv i minderne
Idé og koncept: Retrospect Film
© Retrospect Film 2013 All Rights Reserved

Download eller se sti til rapporten på www.socialstyrelsen.dk.
Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Digital ISBN: 978-87-93052-72-7

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund	4
1.1 Formål	5
2. Materiale	6
3. Metode og design	7
3.1 Spørgeskemaundersøgelse	7
3.2 Fokusgruppeinterview	8
3.3 Observationsundersøgelse.....	8
3.4 Pårørendeinterview	10
3.5 Databehandling	10
3.6 Etik	11
4. Resultater	13
4.1 Spørgeskemaundersøgelse	13
4.2 Fokusgruppeinterview	19
4.3 Observationer	25
4.4 Pårørendeinterview	27
5. Diskussion	30
5.1 Spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview	30
5.2 Observationsstudiet.....	32
5.3 Filmenes anvendelighed til pårørende	33
5.4 Udvalgelse af film	33
6. Konklusion	35
7. Perspektivering	36
8. Referencer	37
Bilag 1	38
Bilag 2.....	39
Bilag 3.....	50
Bilag 4.....	52

1. Baggrund

Almindelige fjernsynsudsendelser henvendt til den brede befolkning indeholder ofte konflikter og problemstillinger, som mennesker med demens ikke kan afkode, og som derfor kan skabe utryghed, usikkerhed og stress. Derudover er handling, plot og underspillede elementer ikke attraktivt fjernsyn for mennesker med demens, fordi det er svært at forstå og følge med i. Det er derfor ofte vanskeligt at fange den dementes opmærksomhed, fordi de kan have svært ved at følge med i almindelige tv-udsendelser og film. Et nordamerikansk observationsstudie fra 2009 viste, at en stor del af demente plejehjemsbeboere faldt i søvn, når de blev sat foran forskellige tv-udsendelser, og at den udsendelse, der var bedst til at fastholde deres opmærksomhed, var en række still-billeder uden handling (1).

"Liv i minderne" er opstået efter idé og koncept af Retrospect Film, som i samarbejde med VIA University College og Socialstyrelsen har udarbejdet dvd-bokssættet "Liv i minderne" med 50 kortfilm målrettet mennesker med demens. Ingen har tidligere produceret et så omfattende filmmateriale til denne gruppe, og Socialstyrelsen har i efteråret 2013 stået for distribuering af bokssættet til alle landets plejecentre.

I tilblivelsen af demensfilmene blev videnskabelige tilgange og undersøgelser bragt sammen med erfaringer fra praksis med det formål at opnå den mest effektive måde at kommunikere med mennesker med demens gennem film. Der er taget udgangspunkt i reminiscensmetoden, som er en socialfaglig tilgang velegnet til mennesker med demens. Formålet med metoden er at genkalde minder og erindringer ved at præsentere personen for genstande og sanseindtryk, som han eller hun kan relatere til sin fortid (2).

Reminiscensforskningen peger på, at minder fra den dementes barndom og tidlige ungdom langt inde i et demensforløb kan være intakte og aktivt bruges til at genkalde erindringer og skabe samtale (4). Som demensen bliver værre, kan genstande fra fortiden være et slags fotoalbum, der sørger for, at hele livet ikke glider ud i en tåge. Ifølge Kielhofners model for menneskelig aktivitet dannes en persons aktivitetsidentitet gennem erfaringer skabt i aktivitetsdeltagelsen livet igennem (5). Denne del af identiteten dækker over en følelse af, hvem man er bl.a. defineret gennem roller, vaner, interesser og forpligtelser. Med udgangspunkt i denne teori antages det endvidere, at en genkaldelse af minder om betydningsfulde aktiviteter, vaner og roller kan være med til at fastholde en følelse af aktivitetsidentitet hos mennesker med demens. Målet med demensfilmene er således, at de kan anvendes som en slags erindringskasse med mulighed for at give meningsfulde input og stimuli til mennesker med demens.

For at få den mest optimale sammensætning af teori og praktisk indhold blev en ekspertgruppe af fagfolk samlet for at udforme en række anbefalinger til indholdet og brugen af film til demente. Gruppen bestod af førende fagfolk inden for demensområdet og af folk med særlig fokus på filmproduktion. Ekspertgruppens sammensæt-

ning og anbefalinger kan findes i rapporten "Demens Film – Ekspertgruppens anbefalinger" fra 2012 (3).

Demensfilmene indeholder simple og letforståelige handlingsforløb, som fokuserer på enkle, velkendte objekter og emner med beroligende, genkendelige og glade scener. Filmene kan dog være mere end bare rekreation og frirum. Når plejepersonalet har tid og mulighed, er målet, at filmene kan virke samtalestimulerende og bruges aktivt til at indlede en samtale omkring filmenes emner.

1.1 Formål

Det overordnede formål med evaluering af dvd-bokssættet "Liv i minderne" er at undersøge, om filmene kan medvirke til at fremkalde minder og stimulere til samtale samt mindske afstande mellem personale og borger i stil med, hvad reminiscensmetoden har vist.

Evalueringen skal finde svar på følgende spørgsmål:

- Hvordan kan demensfilmene anvendes i hverdagen af personale og i familier med demens?
- Kan demensfilmene fange opmærksomheden bedre end almindelige tv-udsendelser?
- Hjælper demensfilmene med at stimulere erindringer og skabe samtale?
- Kan demensfilmene medvirke til at skabe ramme om styrket kontakt til den demente borger?

2. Materiale

Fem kommuner i Region Midtjylland (Holstebro, Viborg, Herning, Struer og Aarhus kommuner) deltog i evalueringen. Herudover blev der gennemført to pårørendeinterview i Odder Kommune.

Følgende indgik i evalueringen:

- Ca. 90 plejepersonaler fra i alt syv plejecentre i de deltagende kommuner blev inkluderet i et workshopforløb og en senere spørgeskemaundersøgelse. Plejepersonalerne arbejdede dagligt med mennesker med demens.
- Af ovenstående kohorte blev otte personaler udvalgt til at deltage i to fokusgruppeinterview med hver fire deltagere.
- Tre beboere fra to af de ovenstående plejecentre blev inkluderet i et observationsstudie. Beboerne havde moderat til svær demens.
- Tre familier (hvor en pårørende bor sammen med en ægtefælle med demens) blev inkluderet i en afprøvning af dvd-materialet og en efterfølgende interviewundersøgelse. Den pårørende måtte ikke være ramt af demens eller anden kognitiv funktionsnedsættelse og skulle kunne beherske en dvd-afspiller samt indgå i et interview.

3. Metode og design

Demensfilmene blev evalueret med udgangspunkt i en kombineret personale- og borgerbaseret undersøgelse omkring brugen af dvd'erne på syv udvalgte plejecentre i Region Midtjylland. I de indledende forundersøgelser til filmprojektet har plejepersonale, demente borgere og deres pårørende bidraget med input til en ekspertgruppe, som har udarbejdet en række indstillinger til dvd-produktet. Der er taget afsæt i disse indledende forundersøgelser for at afklare om personalets, de demente borgeres og de pårørendes udsagn samt ekspertgruppens indstillinger blev indfriet. Undersøgelsen blev designet dels som et tværsnitstudie via en spørgeskemaundersøgelse og dels gennem fokusgruppeinterview med plejepersonale, direkte observation af borgere med demens samt interview med pårørende til hjemmeboende borgere med demens.

3.1 Spørgeskemaundersøgelse

For at sikre, at personalet på plejecentrene havde et tilstrækkeligt kendskab til demensfilmene og et vist incitament til at afprøve dem i praksis, blev der arrangeret en workshop i hver af kommunerne, hvor dvd-materialet blev præsenteret, og personalet fik lejlighed til at arbejde med det. Disse workshops blev arrangeret som kursus-eftermiddage af ca. tre timers varighed. Kurset indeholdt bl.a. en gennemgang af filmenes formål og indhold, en instruktion til udvælgelse og anvendelsesmuligheder af relevante film samt en tilrettelæggelse af afprøvning af film i praksis med kendt beboer enten individuelt eller i grupper (se bilag 1). Efter afholdelse af workshops blev bokssættet uddelt til afprøvning i praksis på plejecentrene.

Plejecentrene havde herefter bokssættet i ca. fire uger, hvorefter der gennemførtes en spørgeskemaundersøgelse med fokus på relevansen og brugervenligheden af demensfilmene (se bilag 2). Spørgeskemaet blev udformet på baggrund af anbefalingerne fra ekspertgruppen, således at det afdækkede, hvorvidt indstillingerne er blevet indfriet med dvd-produktet. Herudover blev der anvendt spørgsmål fra Reminiscens-forskningsprojektet til at undersøge personalets oplevelse af demensfilmenes anvendelighed. Dette vil bevirke, at flere af resultaterne af nærværende evaluering kan sammenlignes direkte med delresultater fra Reminiscens-forskningsprojektet i 2009 (2).

Spørgeskemaet blev opbygget med fem hovedtemaer: 1) Baggrundsdata, 2) Anvendelighed og effekt af dvd-materialet, 3) Brugen af dvd-materialet 4) Indholdet af filmene og 5) Spørgsmål til specifikke film.

Baggrundsdata (alder, køn, anciennitet og uddannelse) blev indsamlet ved hjælp af de samme spørgsmål som i Reminiscens-forskningsprojektet. Spørgsmål i tema 2 til 4 blev besvaret på en fem-trins Likert-skala fra "I høj grad enig" til "I høj grad uenig". Likert-skalaen er en bipolar sociologisk-psykometrisk skala, der anvendes til at måle

styrken af holdninger til udsagn. Den konstrueres ved at formulere entydigt positive eller negative påstande, som svarpersonen skal erklære sig mere eller mindre enig i. Spørgsmål i tema 5 besvares ved ja/nej. I øvrigt blev spørgeskemaet konstrueret i overensstemmelse med Socialforskningsinstituttets "Guide til gode spørgeskemaer" (6).

Spørgeskemaet blev udarbejdet i papirform og omdelt til alle medarbejdere, der havde deltaget i en workshop. Der blev givet ca. syv dages svartid, hvorefter der blev rykket for svar gennem plejecentrets kontaktperson.

3.2 Fokusgruppeinterview

Spørgeskemaundersøgelsen blev fulgt op af to fokusgruppeinterview med hver fire medarbejdere. Fokusgruppeinterview er generelt velegnede til eksplorative undersøgelser på nye områder og er derfor også velegnede i nærværende evaluering, hvor tilgangen til og anvendeligheden af et nyt materiale ønskes undersøgt. I planlægning og udførelse søger moderatoren at indhente åbne, nuancerede beskrivelser af specifikke situationer, hvor demensfilmene har været anvendt.

Interviewene var semistrukturerede, og en spørgeguide blev udformet på baggrund af viden fra Reminiscens-forskningsprojektet og anbefalingerne fra Ekspertgruppen i forundersøgelsen (se bilag 3). Interviewene blev optaget på en lydfil (7).

Interviewene blev gennemført af en moderator og en med-interviewer. Formålet med fokusgruppeinterviewet var at få suppleret resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen med kvalitative udsagn, opsamle erfaringer fra den praktiske brug af dvd-materialet samt få personalets vurdering af filmenes betydning for mennesker med demens. Med et fokusgruppeinterview er målet at få mange forskellige synspunkter frem vedrørende det emne, der er i fokus for gruppen (7). Moderatorens primære opgave er at præsentere de spørgsmål, der skal diskuteres, skabe en åben og tryk atmosfære, hvor der er plads til at udtrykke personlige og modstridende synspunkter, samt sørge for, at alle kommer til orde.

3.3 Observationsundersøgelse

Formålet med observationsundersøgelsen var at undersøge, hvordan demensfilmene kan bruges i hverdagen, og hvorvidt demensfilm kan anvendes til specifikke formål som at øge madlysten, stimulere til samtale og dæmpe agiteret adfærd. Disse tre case-situationer blev udvalgt, da de er kendte og hyppige i hverdagen på plejecentre med demente beboere, og undersøgelsen blev udført ved direkte observation. Udvalgte plejecentre hjalp med at udpege beboere, der kunne indgå som case-personer.

Det var i protokollen planlagt at designe denne del som en sammenlignende "før-/efter"-undersøgelse, således at beboeren skulle observeres før, under og efter visning af først almindelige tv-udsendelser (eller øvrige sædvanlige aktiviteter) og derefter udvalgte demensfilm, således at borgerens reaktioner og adfærd kunne sammenlignes. Det viste sig desværre hurtigt, at det under de givne omstændigheder ikke var muligt at gennemføre det planlagte før-/efter-design. Årsagen var, at det var mere end svært at forudsige, hvornår der opstod problematiske situationer, og for hvilke borgere filmene ville have en effekt. Observationerne blev derfor undervejs i processen ændret til at blive case-beskrivelser af anvendelsen af demensfilmene i praksis.

Før observationerne blev der i samarbejde med det faste plejepersonale indhentet oplysninger om beboernes livshistorie, deres interesser og aktiviteter i hverdagen samt deres funktionsevne og ressourcer. Disse oplysninger blev anvendt til at udvælge en eller flere film og indgår i tolkningen af observationerne.

Al interaktion med beboerne blev gennemført af fast personale, så observatøren kunne observere på afstand uden at have indflydelse på beboerens adfærd. Observatøren var dermed ikke-deltagende (8). Målet var, at de observerede situationer var så tæt på almindelig hverdag som muligt, så det afspejlede, hvordan filmene fungerer, når de anvendes i praksis. Derfor var det vigtigt, at en beboers reaktion ikke skyldtes observatørens tilstedeværelse og interaktion med beboeren, da fx øget opmærksomhed kan dæmpe urolig adfærd hos en beboer, mens det modsat kan virke forvirrende og angstprovokerende for en anden beboer, at det pludselig er en fremmed, der fører ham til fjernsynet eller bordet.

Observationer blev registreret i form af feltnoter med udgangspunkt i Spradleys model for strukturering inden for kategorierne rum, aktører, aktivitet, objekt, handling, hændelse, tid, formål og følelse (8). Denne struktur kalder Spradley for grand tour, og den indeholder en beskrivelse af 1) rummet, hvor observationen finder sted, 2) de aktører, der er til stede (beboerne og personalet), 3) de aktiviteter, der bliver udført, 4) de fysiske objekter, der anvendes, 5) de enkelte handlinger, som aktørerne udfører, samt 6) hvornår de gør det. Endvidere beskrives 7) de mål, aktørerne forsøger at opnå, samt 8) de følelser, som kommer til udtryk eller udtrykkes eksplicit. Endelig suppleredes med mere selektive observationer, der primært rettede sig imod, hvordan den beboer, der var centrum for observationen, reagerede på filmen, mens den blev vist. Ved de selektive observationer blev der lagt størst vægt på beboerens verbale og non-verbale reaktioner samt på, om filmen fremkaldte minder hos beboeren og kunne stimulere til samtale.

Efter endt observation blev de dokumenterede observationer valideret gennem en samtale med medarbejderen om dennes oplevelse af situationen. Hurtigst muligt efter observationen var afsluttet, blev feltnoterne renskrevet, og en samlet vurdering af borgerens udbytte af den valgte demensfilm blev formuleret.

3.4 Pårørendeinterview

Undersøgelsen fra plejecentrene blev suppleret med afprøvning af demensfilmene til borgere med moderat demens, der er samboende med en ægtefælle. Tre familier blev udvalgt til at indgå i undersøgelsen efter et tilgængelighedsprincip. En demenskonsulent i de pågældende kommuner med kendskab til familier i området tog kontakt til relevante pårørende for at spørge, om de kunne have interesse i at deltage. Hvis de indvilligede, videregav konsulentens kontaktoplysninger til interviewerens. Efterfølgende måtte en af familierne dog takke nej til at deltage grundet de familiære omstændigheder, hvorfor den nærmeste daghjemsmedarbejder blev inviteret med i stedet. Hun har et godt kendskab og en tæt relation til borgeren, og hendes udsagn indgår derfor i undersøgelsen som tillæg til fokusgruppeinterviewene med personale fra plejecentrene.

Intervieweren startede med at besøge familien i deres hjem og præsenterede demensfilmene. Der blev lagt vægt på at demonstrere den praktiske brug af filmene og hjælpe med at udpege nogle film, der kunne være relevante. Herefter havde familien filmene til afprøvning i ca. tre uger, hvorefter interviewerens igen besøgte familien og gennemførte et semistruktureret interview med den pårørende. Ved et af interviewene var også borgeren selv til stede. Formålet med interviewene var at få tilbagemeldinger om anvendeligheden af demensfilmene i hverdagen, og om de vurderes at have en effekt i forhold til at styrke minder og erindringer og derigennem styrke identiteten hos den demente.

Der blev udformet en spørgeguide på baggrund af den viden, der ligger fra forundersøgelsen, og interviewene blev optaget på en lydfil (se bilag 4). Interviewet blev baseret på Kvaless 12 aspekter ved det kvalitative interview (7). Kvale bruger formuleringen "det semistrukturerede livsverdensinterview" om denne type interview, der søger at indhente beskrivelser af den interviewedes opfattelse af en eller flere fænomener ud fra en række spørgsmål, der er formuleret af interviewerens. Hvad angår rækkefølgen i spørgsmålene og ændringer i formuleringen, er det semi-strukturerede interview præget af åbenhed og tillader løbende forandringer, ligesom det kan være nødvendigt at stille nye og opfølgende spørgsmål.

3.5 Databehandling

Spørgeskemaundersøgelse

Data fra spørgeskemaundersøgelsen indtastes i Excel for videre behandling. Svarene på de enkelte items er enten på ordinalskala eller binomialskala. Data opgøres deskriptivt i tabeller og diagrammer. Data på ordinalskala dikotomiseres konservativt mellem "hverken enig eller uenig" og "enig" til to nye kategorier "enig" og "uenig". Herefter udføres sammenlignende analyser (Chi²-test) af resultater fra det tidligere Reminiscens-forskningsprojekt og demensfilmprojektet, hvor det er relevant (2).

Fokusgruppeinterview og pårørendeinterview

Centrale udsagn og pointer transskriberes for at muliggøre brug af citater i afrapporteringen. Hurtigst muligt efter hvert interview bearbejdes datamaterialet gennem begrebsstyret meningskodning på baggrund af temaerne fra interviewguiden. Data analyseres herefter efter de deskriptive hermeneutiske meningsfortolkningsprincipper (7). I udførelse og analyser tages udgangspunkt i Kvale og Brinkmanns 12 fænomenologiske aspekter af et kvalitativt interview. Ved analyserne søges en fortolkning af meningen med centrale temaer – både i forhold til, hvad der siges, og hvordan det siges.

Observationsundersøgelse

Observationerne analyseres ud fra en hermeneutisk fænomenologisk ramme. Inden hver observation opstilles en række observationspunkter. Observationspunkterne har fokus på den specifikke case-situation og er de samme ved "før-" og "efter"-observationerne, så reaktionerne kan sammenlignes. Der blev opstillet punkter til før, under og efter visning af demensfilm, og de bestod af kategorierne aktivitet (hvad foretager beboeren sig?), følelser (hvordan har beboeren det?), adfærd (hvordan opfører beboeren sig?), social interaktion (indgår beboeren i samtale/aktivitet med andre?), opmærksomhed (følger beboeren aktivt med i programmet/filmen?) og erindringer (fremkalder programmet/filmen erindringer hos beboeren?).

3.6 Etik

Fra konklusionen af Reminiscens-forskningsprojektet er der ikke noget, der tyder på, at reminiscens er skadelig for borgere med demens (2). Det forventedes derfor heller ikke, at der ville forekomme skadelige sideeffekter ved brug af demensfilmene.

Rekruttering af borgere med demens – herunder information om projektet og borgernes rettigheder ved deltagelse – kræver grundige etiske overvejelser. I det typiske reaktionsmønster ved en fremadskridende demens er borgeren ikke i stand til at overskue ukendte og abstrakte sammenhænge, hvilket i nogle tilfælde vil betyde, at borgeren ikke selv er i stand til at afgive informeret samtykke. Derfor blev der i denne evaluering taget udgangspunkt i stedfortrædende samtykke, hvor information om projektet (skriftligt og mundtligt) og afgivelse af samtykke (skriftligt) blev indhentet fra nærmeste pårørende.

Det blev til enhver tid tilstræbt i videst muligt omfang at informere beboeren om projektets formål og konsekvenser af deltagelse, ligesom det blev forsøgt at indhente mundtligt samtykke fra beboeren selv. Dette skete ved at tilpasse informationen, som også blev afgivet mundtligt.

Indhentning af stedfortrædende samtykke foregik ved, at observatøren informerede den pårørende om projektets formål, hvad der blev givet samtykke til, hvilke typer af oplysninger der ønskedes behandlet, hvem der foretog behandling af oplysninger og til hvilke formål. Desuden blev der informeret om muligheden for at forlade undersø-

gelsen på et hvilket som helst tidspunkt uden nogen konsekvenser i forhold til kommune eller undersøgende institution. Herefter afgav nærmeste pårørende skriftligt stedfortrædende samtykke på beboerens vegne.

Før starten på observationerne blev der indsamlet oplysninger om de deltagende beboere gennem samtale med det faste plejepersonale. Oplysningerne omhandlede bl.a. beboernes livshistorie, deres interesser og aktiviteter i hverdagen samt deres funktionsevne og ressourcer. Disse oplysninger blev anvendt til at udvælge den rigtige demensfilm og indgik i tolkningen af observationerne.

Før, under og efter observationerne blev det sikret, at både beboeren og den pårørende kunne sige fra til enhver tid, hvorefter observationerne ville blive stoppet. Under selve observationerne ville det i praksis sige, at både observatøren og det faste personale var yderst opmærksomme på både verbale og non-verbale signaler fra beboeren, der mere eller mindre tydeligt kunne indikere, at beboeren ikke var tilpas med situationen. I tvivlstilfælde ville observationerne øjeblikkeligt blive afsluttet.

Evalueringen er registreret ved Datatilsynet, og data opbevares efter gældende forskrifter.

4. Resultater

I det følgende afsnit præsenteres resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen, interviewene og observationerne. Resultaterne beskrives hver for sig jf. de forskellige evalueringsmetoder.

4.1 Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskemaet bestod primært af spørgsmål med lukkede svarmuligheder, der behandles som kvantitative data. Herudover var der flere steder mulighed for, at respondenterne kunne kommentere og uddybe sit svar med prosatekst, og denne tekst behandles som kvalitative data.

Kvantitative data

Der blev returneret 68 ud af 87 udleverede spørgeskemaer, hvilket betød, at 19 spørgeskemaer ikke er blevet besvaret (se tabel 1). Heraf ved vi, at fire er elever, hvis praktikperiode var udløbet, to var langtidssygemeldt, og tre skemaer kom tomme retur.

Af de 68 returnerede og udfyldte skemaer blev fem ekskluderet, fordi det i skemaet var angivet, at respondenterne ikke havde haft lejlighed til at vise filmene, men havde besvaret skemaet ud fra kollegernes erfaringer. Det gav et samlet datamateriale på 63 besvarelser og en svarprocent på 72.

Tabel 1: Svarprocent

Antal udleverede skemaer	87
Returnerede skemaer	68
Antal ekskluderede	5
<i>Svarprocent</i>	$63/87 = 72 \%$

Gennemsnitsalder og kønsfordeling afviger ikke væsentligt fra den generelle fordeling på danske plejecentre (9) (se tabel 2). Derimod er andelen af social- og sundhedsassistenter større i denne undersøgelse end generelt, hvilket sandsynligvis skyldes, at der indgår flere specialiserede afdelinger i denne undersøgelse.

Tabel 2: Baggrundsdata

Køn, kvinder	61 (97 %)
Gennemsnitsalder (år)	48
Anciennitet (år)	13,4
Uddannelse	
• <i>Hjælper</i>	37 %
• <i>Assistent</i>	48 %
• <i>Sygeplejerske</i>	6 %
• <i>Elev</i>	3 %
• <i>Andet</i>	6 %

I spørgeskemaet angiver en femtedel af respondenterne, at de kun har anvendt filmene 0-2 gange i perioden (se tabel 3). Det gav anledning til flere post hoc analyser, hvor denne del af respondenterne var udelukket, og disse analyser ændrede ikke resultaterne. Derfor indgår alle besvarelser i de præsenterede resultater.

Tabel 3: Hvor mange gange har du i alt vist en film fra "Liv i minderne"?

Antal gange	0-2 gange	3-5 gange	6-10 gange	Mere end 10 gange
Andel	19 %	51 %	18 %	12 %

Tabel 4 er en oversigt over svarene fra den første del af spørgeskemaet. Her ses, at 90 % af respondenterne angiver, at de er enten enige eller i høj grad enige i, at demensfilmene er et godt redskab, og blot 2 % finder filmene belastende at arbejde med. Ca. 60 % mener, at demensfilmene fanger beboernes opmærksomhed bedre end almindelige tv-udsendelser, og ca. en tredjedel mener, at de fanger opmærksomheden i samme grad som almindelige fjernsynsudsendelser.

Ingen af respondenterne er uenige i, at filmene kan anvendes til at skabe samtale mellem beboer og personale, og 29 % angiver, at de er blevet bedre til at kommunikere med beboerne. Herudover er 95 % enige eller i høj grad enige i, at de kan anvendes til at fremkalde minder og erindringer, og 90 % er enige i, at filmene kan bruges til at skabe positive stemninger.

Kun knapt hver fjerde respondent er enig i, at filmene kan anvendes til at reducere problematisk adfærd, hvorimod 43 % er enige i, at filmene kan anvendes til at berolige en opkørt beboer. I begge tilfælde erklærer ca. 10 % sig uenige, og resten har svaret "hverken eller". Kun en mindre andel er enig i, at filmene kan anvendes til at opretholde døgnrytmen, forbedre færdigheder og som indgang til aktivitet, hvorimod langt størstedelen har svaret "hverken eller".

Tabel 4: Spørgsmål om mulighederne i "Liv i minderne", antal (%)

Variabel	I høj grad enig	Enig	Hverken eller	Uenig	I høj grad uenig
<i>Jeg synes, at demensfilm er et godt redskab i arbejdet med demente</i>	16 (25)	41 (65)	5 (8)	1 (2)	0 (0)
<i>Jeg synes, at det er belastende at arbejde med demensfilm</i>	0 (0)	1 (2)	10 (16)	26 (42)	25 (40)
<i>Demensfilm fanger beboernes opmærksomhed bedre end almindeligt tv</i>	10 (16)	27 (43)	21 (33)	5 (8)	0 (0)
<i>Demensfilm kan anvendes til at skabe samtale mellem beboer og personale</i>	23 (36)	34 (54)	6 (10)	0 (0)	0 (0)
<i>Demensfilm kan anvendes til at skabe samtale mellem to eller flere beboere</i>	14 (23)	31 (49)	14 (23)	3 (5)	0 (0)
<i>Jeg har ændret opfattelse af flere af beboerne efter demensfilmene</i>	1 (2)	6 (10)	22 (35)	26 (42)	7 (12)
<i>Demensfilm gør mig bedre til at kommunikere med beboerne</i>	2 (3)	16 (26)	25 (40)	14 (23)	5 (8)
<i>Demensfilm kan anvendes til at fremkalde minder og erindringer hos beboerne</i>	28 (44)	32 (51)	2 (3)	1 (2)	0 (0)
<i>Beboerne kan genkende genstande og situationer fra demensfilmene</i>	27 (43)	34 (54)	2 (3)	0 (0)	0 (0)
<i>Beboerne begynder at fortælle om deres eget liv, når de ser demensfilm</i>	12 (19)	31 (50)	15 (23)	4 (6)	1 (2)
<i>Demensfilm kan reducere beboernes problematiske adfærd</i>	4 (7)	10 (16)	41 (68)	4 (7)	1 (2)
<i>Demensfilm kan være en hjælp til at berolige en opkørt beboer</i>	6 (10)	20 (33)	29 (47)	4 (7)	2 (3)
<i>Demensfilm kan bruges til at skabe positive stemninger (fx hygge, glæde)</i>	19 (30)	36 (57)	7 (11)	1 (2)	0 (0)
<i>Demensfilm kan bruges som indgang til aktivitet f.eks. at stå op, at blive sulten, at komme udenfor, at være sammen eller at finde hvile</i>	3 (5)	17 (29)	32 (55)	5 (7)	1 (2)
<i>Demensfilm kan anvendes som hjælp til at opretholde døgnrytmen</i>	1 (2)	7 (11)	45 (75)	6 (10)	1 (2)
<i>Demensfilm kan forbedre beboernes daglige færdigheder</i>	0 (0)	13 (22)	38 (63)	8 (13)	1 (2)

I tabel 5 ses svarene fra anden del af spørgeskemaet. Ca. halvdelen af respondenterne erklærer sig enige i, at det er mindre tidskrævende at arbejde med demensfilmene sammenlignet med almindelige reminiscensaktiviteter, og 38 % er hverken enige eller uenige heri. Ingen respondenter er uenige i, at filmene kan anvendes af beboernes pårørende.

Langt størstedelen er enig i, at filmene er lette at anvende i praksis, og at de kan sætte nye kolleger ind i brugen af filmene.

Tabel 5: Spørgsmål om brugen af "Liv i minderne", antal (%)

Variabel	I høj grad enig	Enig	Hverken eller	Uenig	I høj grad uenig
<i>Jeg kan vise elever, nye kolleger og andre, hvordan demensfilm kan anvendes</i>	19 (31)	41 (66)	2 (3)	0 (0)	0 (0)
<i>Det er mindre tidskrævende at arbejde med demensfilm end med andre reminiscens-aktiviteter såsom erindringskasser, -spil og -bøger</i>	4 (7)	25 (42)	23 (38)	7 (12)	1 (1)
<i>Demensfilm kan anvendes af beboernes pårørende</i>	12 (19)	40 (65)	10 (16)	0 (0)	0 (0)
<i>Det er let at udvælge den rette demensfilm</i>	10 (16)	37 (60)	11 (18)	4 (6)	0 (0)
<i>Jeg vil anbefale demensfilm til andre plejeenheder</i>	17 (27)	32 (52)	11 (18)	2 (3)	0 (0)
<i>Dvd-materialet er let forståeligt og let at gå til</i>	13 (21)	45 (73)	4 (6)	0 (0)	0 (0)
<i>Det er enkelt at navigere i dvd-materialets menu</i>	13 (21)	45 (73)	3 (6)	0 (0)	0 (0)

Tabel 6 indeholder svarene fra spørgeskemaets tredje del, og her ses, at langt størstedelen af respondenterne er tilfredse med filmenes kvalitet. Dog er en mindre andel uenige i, at lyden i filmene er god. Herudover er halvdelen enige i, at filmene fremkalder positive følelser hos beboerne, mens hver fjerde har oplevet negative reaktioner fra en eller flere beboere.

Tabel 6: Spørgsmål om indholdet af "Liv i minderne", antal (%)

Variabel	I høj grad enig	Enig	Hverken eller	Uenig	I høj grad uenig
<i>Det er let at finde en film, der interesserer beboerne</i>	11 (18)	33 (55)	15 (25)	1 (2)	0 (0)
<i>Handlingerne i demensfilmene er enkle og lette at forstå</i>	17 (28)	40 (66)	4 (6)	0 (0)	0 (0)

Variabel	I høj grad enig	Enig	Hverken eller	Uenig	I høj grad uenig
<i>Lyden i demensfilmene er god</i>	12 (20)	32 (53)	10 (16)	6 (10)	1 (1)
<i>Dialogen i demensfilmene er let at forstå</i>	13 (22)	39 (65)	7 (12)	1 (2)	0 (0)
<i>Farverne i demensfilmene er gode</i>	14 (4)	35 (58)	8 (13)	2 (3)	1 (2)
<i>Demensfilm fremkalder positive følelser hos beboerne</i>	13 (2)	27 (47)	17 (29)	1 (2)	0 (0)
<i>Jeg har oplevet negative reaktioner hos en eller flere beboere</i>	4 (7)	10 (18)	13 (23)	21 (36)	9 (16)

Tabel 7 angiver, hvor mange der har vist de forskellige kategorier af film, der findes i bokssættet. Størstedelen af respondenterne har haft vist fiktionsfilmene og baggrundstæpper/stemmingsfilm. Ca. halvdelen har haft vist håndværksfilmene, og kun en lille del har haft vist ADL-filmene samt filmene om erotik og begravelse.

Tabel 7: Spørgsmål om udvalgte film, antal (%)

Variabel	Ja	Nej
<i>Jeg har anvendt Fiktionsfilmene på disk 1 og 2</i>	46 (81)	11 (19)
<i>Jeg har anvendt Baggrundstæpperne og Stemningsfilmene på disk 3</i>	41 (72)	16 (28)
<i>Jeg har anvendt Håndværksfilmene på disk 4</i>	30 (54)	26 (46)
<i>Jeg har anvendt ADL-filmene på disk 4</i>	11 (19)	46 (81)
<i>Jeg har vist filmen "Begravelse - i kirken"</i>	6 (11)	49 (89)
<i>Jeg har vist filmen "Kærlighed og Erotik"</i>	13 (24)	42 (76)

I tabel 8 er data for fem variabler sammenlignet med tilsvarende spørgsmål fra reminiscensforskningsprojektet. Data er dikotomiseret således, at den neutrale svarmulighed "hverken enig eller uenig" tæller som "uenig". Her ses det, at demensfilmene scorer ligeså højt som klassiske reminiscensaktiviteter på variablerne "det er et godt redskab i arbejdet med demente" og "Jeg vil anbefale det til andre plejeenheder".

Derudover er der signifikant færre, der oplever, at det er belastende at arbejde med "Liv i minderne", og signifikant flere, der mener at kunne vise nye kolleger, hvordan de kan arbejde med filmene.

Table 8: Analyser – sammenligning med REM-projekt, antal (%)

Variabel	Andel, der er enige (Demensfilm)	Andel, der er enige (REM-projekt)	P-værdi (Forskelle, CHI2-test)
Jeg synes, at demensfilm/reminiscens er et godt redskab i arbejdet med demente	90,5 %	89,8 %	0,888
Jeg synes, at det er belastende at arbejde med demensfilm/reminiscens	17,7 %	35,7 %	0,014
Jeg kan vise elever, nye kolleger og andre, hvordan demensfilm/reminiscens kan anvendes	96,8 %	81,6 %	0,005
Jeg vil anbefale demensfilm/reminiscens til andre plejeenheder	79,0 %	82,7 %	0,476

Kvalitative data

Positive kommentarer:

Der er klart flest positive kommentarer i spørgeskemaerne. Gennemgående temaer er, at filmene er brugbare, vækker minder og skaber samtale. Herudover påpeger flere, at pårørende kan drage nytte af filmene. Dertil er der en del positive kommentarer om konkrete film, primært ”høstfilmen”, ”cykelturen”, ”skovturen” og ”stemningsfilmene”. Endelig fremhæves musikken af mange som værende rigtig god og stemningsskabende.

”Det har været positivt, og der er blevet grinet og snakket. Det har vækket minder og har virket positivt og afslappende. Er rigtig glad for filmene.”

Negative kommentarer:

De negative kommentarer, der er i spørgeskemaet, drejer sig primært om enkelt-episoder, hvor der fremkommer en anden reaktion end forventet. Derudover er der kommentarer til konkrete film, hvor filmene fx opleves som for mørk med for hurtig kameraføring eller med for dårlig lyd-kvalitet på dialogen.

”Hvis en beboer allerede er meget urolig, har jeg oplevet modsat virkning.”

Neutrale kommentarer

Det påpeges af mange, at succes afhænger af tid og mulighed for, at personalet kan sætte sig ned med en eller flere beboere, og af, om personalet kender beboeren godt nok til at kunne udvælge den rigtige film. Det nævnes også af flere, at der ikke er tid nok i hverdagen til at gennemføre visninger på tomandshånd, og at mange afbrydelser kan føre til skuffende resultater og utilsigtede reaktioner. En-til-en-sessioner besværliggøres af, at kun et fåtal af plejehjemsbeboerne har egen dvd-afspiller.

”Som personale skal man overveje inden brug af demensfilm, at oplevelsen af filmene er meget forskellig alt efter, om man er dement, og hvor skaden i hjernen sidder. At det er vigtigt, at der er personale, som sidder sammen med beboeren, første gang filmen vises for at observere, hvorledes filmen påvirker beboeren.”

Delkonklusion

Fra spørgeskemaundersøgelsen kan det konkluderes, at plejepersonalet oplever, at ”Liv i minderne” er et godt redskab af høj kvalitet, der i mange tilfælde fanger beboernes opmærksomhed bedre end almindelige fjernsynsudsendelser. Filmene kan anvendes til at fremkalde minder og skabe samtale, og flertallet angiver, at de er lettere og mindre tidskrævende at benytte end klassiske reminiscensaktiviteter. Endelig vurderer stort set alle plejepersonaler, at pårørende kan have glæde af at anvende filmene i samværet med den demente.

4.2 Fokusgruppeinterview

Hvordan og hvornår er filmene anvendt?

Alle informanter angiver, at de har anvendt filmene på forskellige tidspunkter af døgnet. Nogle har primært arbejdet med filmene som individuelle sessioner med en enkelt beboer ad gangen, og andre har mest brugt filmene som et samlingspunkt i fællesrummet.

”Vi har haft brugt filmene på forskellige tidspunkter af døgnet. Fx når en beboer er urolig, eller når vi bare tænker, at nu skal der ske noget – altså som en aktivitet i sig selv. Så sætter vi os ned med en eller to beboere og ser en film. Nogen gange er det for at skabe ro.”

Der er også gjort forsøg med at anvende filmene rekreativt for enkelte beboere:

”En beboer bruger filmene som underholdning og ser gerne en hel dvd af gangen. Så sidder han der og kommenterer på det, han ser, for han har nemt ved at genkende og forholde sig til de gamle ting i filmene.”

Ved brug i en større gruppe er der bred enighed om, at det kræver et vist omfang af tilstedeværelse fra personalets side. Nogle informanter har oplevet, at de har kunnet gå lidt til og fra, og at beboerne stadig har været fastholdt af filmen. Så er de kommet forbi fjernsynet og har haft kortere samtaler med beboerne om filmenes indhold. Andre informanter har oplevet, at beboerne har forladt fjernsynsområdet, hvis ikke der har været personale tilstede, mens filmene er blevet vist.

”Vi sætter nogle gange filmen på og går lidt til og fra. Så kan vi snakke lidt med ind imellem og være opmærksomme på, hvordan de reagerer.”

"Så længe vi sad ved siden af og kommenterede på det, så gik det fint, og beboerne var meget tilpas med det. Men i samme øjeblik vi blev optaget af noget andet, så kunne de slet ikke holdes fanget af det. Heller ikke selv om det var de her små korte film – for det var egentlig det, vi havde forventet. Og der var ikke som sådan forstyrrelser i rummet. Det er den samme oplevelse, vi har, hvis vi sætter en gammel dansk film på."

Vække minder og skabe samtale

Alle informanter er enige om, at filmene kan anvendes til at genkalde minder og som grundlag for samtale primært mellem personalet og beboerne. En enkelt fortæller også om oplevelser med en gruppe af mandlige beboere, der fik talt og grinet sammen om filmene. Det gav anledning til gode minder om at være barn på landet og lave drengestreger.

"...det her, det vækker noget i dem. Det giver noget værdi og noget værdighed, at der er noget, de kan huske og fortælle om.."

At filmene virker meget individuelt understreges af et eksempel, hvor en informant har vist et "film-postkort" fra et udflugtsmål, som de havde besøgt forud for filmvisningen. Hun så filmene sammen med to beboere, der begge havde været med på udflugten, og den ene genkendte straks stedet og kunne genkalde oplevelsen. Den anden kunne derimod ikke genkalde minder derfra og kunne ikke fastholdes under filmen til trods for, at personalet også verbalt forsøgte at understøtte filmens indhold.

Flere fortæller også, at filmene kan bruges til at understøtte den samtale, de i øvrigt har med beboerne, og at de under brug af filmene har hørt beboere tale, som ellers meget sjældent taler.

"Så kommer der sådan nogle ting op, som vi ellers ikke ville have hørt, hvis filmen ikke havde kørt. Der kommer nogle ord på grund af filmen, som vi ellers aldrig har hørt. Ellers er de ret stille i hverdagen. Filmene giver noget kontakt og tale – noget at snakke om."

Filmene kan også i nogle tilfælde anvendes til at skabe samtale mellem beboere og pårørende. En informant fortæller om en beboer, der har set filmene sammen med sin ægtefælle med god succes.

"Altså de har nok ikke haft alverden at snakke om inden, og så kan de da snakke sammen om filmene, og det er sådan "uskyldigt". Der er ikke nogen af dem, der så skal forholde sig til det helt store, som man skal, hvis man fx ser nyheder – så skal man forholde sig til alverdens ulykke. Det har skabt en god samtale imellem dem."

Identitet

Der er bred enighed om, at filmene kan vække minder og følelser i det øjeblik, hvor beboeren ser filmen. Der blev givet flere eksempler på, at filmene har fanget opmærksomheden og fremkaldt minder i nuet, men at det hurtigt er væk igen, når filmen er slut. Dog er der et enkelt eksempel på, at en beboer har virket glad og været i

en god stemning en hel aften efter at have set en film om dans – beboeren er selv tidligere danser.

Flere informanter taler om de følelser, som filmene og minderne vækker hos beboerne. Det er for det meste positive følelser, men ikke altid.

Vi viste den film med soldaten, der spiser på kroen med sin kæreste. Der kunne jeg mærke på hende, at der mindedes hun lige sin mand og mærkede, at hun mangler ham. Men jeg tror ikke det gør noget, at de mærker de følelser igen. Det tror jeg faktisk er en god ting.”

(Anden informant:) *”Ja, det tror jeg altså også.”*

Interviewer: *”Kan filmene bruges til at forstærke følelsen af identitet?”*

”Ja, det kan de måske i nuet, men hvis du spørger dem fem minutter senere, så har de måske aldrig set filmen. Men i nuet er de jo tilbage i den tid og kan huske noget fra dengang.”

Det angives ligeledes af flere, at hvis filmen fanger en urolig beboer, giver det noget positivt og noget ro i nuet. De har dog ikke oplevet mærkbare langtidseffekter i forhold til uro.

Film versus erindringskasser

Der er udbredt enighed om, at ”Liv i minderne” fungerer rigtig godt som reminiscensredskab. Demensfilmene er et godt supplement til de klassiske reminiscensaktiviteter som fx erindringskasserne, men de kan ikke stå alene. Det er to forskellige måder at arbejde med reminiscens, der kræver noget forskelligt af både personale og beboere. Det er individuelt, hvad der fungerer bedst. Dog kan de fleste informanter se mange fordele ved at bruge filmene frem for fx erindringskasserne. Hvis det bliver anvendt som en gruppeaktivitet, fremhæves filmenes bidrag til det sociale fællesskab og en følelse af samhørighed.

”Hvis man har en genstand, ved alle ikke, hvad det er. Jeg synes ligesom, at filmene giver lidt mere med både stemning og lyd. Og så er der jo det sociale og hyggelige, når man ser film. Det er jo ligesom, når vi andre sidder derhjemme og ser fjernsyn sammen. Stemningen er jo i en film, og det er der jo ikke, hvis man bare giver dem en ”ting”, som man skal tale om. Der er mange flere forskellige ting, vi kan snakke om, når vi ser en film, og ikke bare den ene genstand fra en erindringskasse.”

Det fremhæves af alle informanter, at det er mindre krævende for personalet at arbejde med ”Liv i minderne” sammenlignet med erindringskasserne. Først og fremmest er det mindre tidskrævende, da det er nemt og hurtigt at finde en film og sætte den på – og så er man i gang. Derudover er der mange forskellige emner og temaer lige ved hånden, og man kan nemt prøve sig frem ved at skifte tema, hvis det ikke lige fanger i første omgang.

Derudover kræver det ikke helt så meget styring fra personalets side, da genstandene i filmene allerede er sat i kontekst.

"Umiddelbart er det lidt lettere for os at arbejde med demensfilmene, for når man bruger erindringskasserne, er man jo 100 % på og skal styre det. Man skal præstere meget mere og styre det meget med kasserne, ellers går det i ged. I demensfilmene kommer det jo på fjernsynet, og så kan man sidde og snakke om det, når det kommer."

"Ja, men vi er altså stadig omdrejningspunktet for, at det skal fungere. Men måske i mindre grad end med reminiscenskassen, for kassen bliver ikke levende af sig selv. Det gør filmene."

Endelig oplever en enkelt informant, at det er mindre konfronterende for beboerne at anvende filmene, og at det som gruppeaktivitet er lettere at rumme flere niveauer.

"Filmene stiller heller ikke så store krav til beboerne som reminiscenskassen, når man sidder en gruppe sammen. De beboere, der kan genkende noget og snakke med, de snakker med om det, der er. Og de andre kan holde sig lidt tilbage, og det er "okay", når det er en film. Når jeg tager en genstand op af kassen, så spørger man jo nærmest hver enkelt, og så er der nogen, der simpelt hen ikke kan honorere de "krav", der bliver stillet. Men til en film behøver man ikke på samme måde at kommentere, hvis man ikke har noget. Så beboerne bliver også mere tilgodeset alle sammen."

Demensfilm versus tv-udsendelser

På spørgsmålet om, hvordan demensfilmene fungerer i forhold til almindelige tv-udsendelser, er der udbredt enighed om, at nogle enkelte programmer som fx Søren Ryges udsendelser godt kan fungere. Derudover er det meste andet tv-indhold og nyhedsudsendelser overordnet set ikke så oplagt til denne målgruppe - dels fordi det går for hurtigt og med for mange ord, og dels fordi beboerne har svært ved at forholde sig til det indholdsmæssige. I de fleste tilfælde kan det ikke fastholde deres opmærksomhed, og i nogle tilfælde har det vist sig, at fx nyheder og film om krig og ulykker har haft en endog meget u hensigtsmæssig effekt på bestemte beboere, der har svært ved at skelne mellem tv-indhold og virkelighed. Derfor anvendes filmene også som "trygt" fjernsynsindhold, der kan køre uden, at personalet nødvendigvis behøver at være til stede.

"Hvis man bare lader tv'et køre i baggrunden, så skal man hele tiden være opmærksom på, hvad der kommer, fordi det hele tiden skifter. Det behøver man ikke være med demensfilmene på samme måde, fordi der ikke pludselig kommer noget meget voldsomt. På den måde har det skabt lidt mere tid og ro for personalet."

Filmenes begrænsninger

Samtlige informanter har eksempler på beboere, som det ikke er lykkedes at "fange" med demensfilmene. De fleste af disse beboere har aldrig brudt sig om at se fjernsyn

og ønsker heller ikke at se almindeligt tv-indhold. For andre beboere er det fx nedsat syn, der er afgørende.

"Vi har en, der ikke rigtig følger med i, hvad der sker på skærmen. Det fanger ham ikke rigtig med fjernsynet. Han har været sådan et rigtigt naturmenneske, og jeg tror aldrig, han har set ret meget fjernsyn. Men han har lyttet meget til musik, og han er en af dem, der sidder og vipper med foden, når vi ser fjernsyn. Jeg tror bare, det kører forbi ham, altså det på skærmen, men han nyder virkelig musikken."

Der er også flere oplevelser med forsøg på at anvende filmene til at dæmpe agiteret adfærd. For enkelte er det lykkedes at fastholde beboerens opmærksomhed i kortere tid, men i de fleste tilfælde har det ikke haft den ønskede virkning. Der er udbredt enighed om, at det kun virker at sætte filmene på, hvis man fanger beboeren, inden denne er blevet alt for opkørt. Ellers er det meget svært at få opmærksomheden rettet mod det, der sker på fjernsynet.

"En dag ville en af vores mænd hjem til sin gård og høste. Der skulle arbejdes, og han havde travlt og var meget dørsøgende. Og så tænkte jeg, at jeg da kunne prøve at vise ham høstfilmen, men det gav bare ekstra benzin til bålet. Han sad og så filmen, men da den så var færdig, sagde han pænt 'tak for i dag'. Så dér hjalp den film bestemt ikke."

En anden udfordring, som alle informanterne er enige om, er dét at få udvalgt den rette film. Der er mange eksempler på, hvor individuelt beboerne oplever de enkelte film, og hvor mange forskellige ting vi får ud af dem.

"En beboer så filmen 'cykeltur i sommerlandet' med helt andre briller end mig. Han synes den var meget erotisk, og han blev voldsomt triggeret af hende pigen, der kommer cyklende, og når hun bider i jordbærret. Det var ikke lige det, jeg havde set komme. Men det var i den grad en positiv stemning for ham (griner)."

Flere af informanterne har haft en oplevelse af, at de på forhånd troede, at en bestemt film ville virke godt, og så viste det sig at være lige modsat. Alle er enige om, at udvælgelse af film forudsætter et godt kendskab til beboerens livshistorie, men til tider kan det også være en fordel at prøve med noget helt nyt, for derigennem at få større kendskab til beboeren.

"Jeg prøvede på et tidspunkt at sætte en film på for en beboer, som jeg var overbevist om ville fange hende. Det gjorde den bare slet ikke. Så prøvede jeg med den film, der kom lige efter, og den blev hun bare optaget af! 'Mmm' sagde hun, da der blev lavet kartoffelmadder. Det blev jeg meget overrasket over. Så det er nogen gange svært at regne ud, hvad der lige vil fange en bestemt beboer."

Filmindhold, kvalitet og musik

Alle informanter er positive over for filmenes kvalitet og indhold, hvorimod der er flere kommentarer om, at dialogen i nogle film kan være svær at høre.

Det er understreget af flere, at musikken underbygger både handling og stemning i filmene og er med til at forstærke de følelser, der fremkommer. For nogle beboere er musikken en stor del af oplevelsen, og et enkelt sted har man musikken kørende i baggrunden, fordi den opleves behagelig og afslappende.

"Jeg har også tit oplevet, at når der kommer noget sang som fx i husholdnings-filmen, hvor de synger "i østen stiger solen op", så begynder beboerne også at nynne med. Og det er rigtig positivt. Det er jo, fordi det er noget, de kender, og noget, man godt kan synge med på i modsætning til, hvis man bare tænder for DR. Så kommer der jo alt muligt mærkeligt, som de ikke kender, og som egentlig skaber en forstyrrelse hos dem."

Filmenes varighed på fem til ti minutter fremhæves af flere som værende god.

"Jeg synes filmene har en god længde. De kan nå at forholde sig til det, og så er den væk igen. Det er jo tit det, der er galt med almindelige film. De kan slet ikke holdes fanget i så lang tid, og så er der nogen, der begynder at gå. Og så bliver der uro. Her er de så tilpas korte, at de kan holdes fanget og få noget godt ud af det."

Det tekniske

Den generelle opfattelse var, at filmene er lette at anvende rent teknisk. De fungerer ligesom alle andre dvd'er, og det er derfor et kendt medie for langt de fleste. Det er let at navigere rundt i menuen, og bagsiden af coveret giver et godt overblik over de forskellige film.

Den klart største hindring i at anvende filmene optimalt består i, at kun en lille del af beboerne har et tv med dvd-afspiller til rådighed i deres egen bolig. Det betyder, at der i mange tilfælde kun kan vises film i fællesrummene, hvilket begrænser muligheden for at lave individuelle sessioner uden risiko for at blive forstyrret.

"Vi viser altid filmene i fællesrummet, for der er ingen, der kan spille det inde hos dem selv. Det ville ellers være dejligt, hvis de kunne det. Fx for dem, der er dørsøgende eller trænger til ro, så kunne man se det hos sig selv."

Konkrete film

Alle informanterne var positivt stemte over erotikfilmen, men ikke alle havde haft lejlighed til at afprøve den. De, der havde afprøvet den, havde blandede oplevelser, men ingen var decideret negative. Den generelle opfattelse var, at den er rigtig god til nogen beboere, nogle er slet ikke interesseret i den, og andre igen har det ikke så godt med den. Derudover er der enighed om, at den skal anvendes med omtanke for ikke at sætte gang i fysiske behov, som ikke kan dækkes efterfølgende.

"Jeg viste den for to af vores damer. Den ene af dem blev lidt rød i kinderne og kiggede lidt væk. Men hun plejer at se mange film, og det er ikke, fordi jeg synes den var voldsom i forhold til det, hun plejer at se. Den anden blev meget fanget af den og syntes, det var en spændende film. Hun er normalt meget humoristisk og fanger de små kommentarer."

Næsten alle informanterne havde afprøvet begravelsesfilmen, og alle havde positive oplevelser med den. Nogen havde sat den på som en hjælp til at tale om den sidste tid.

"Jeg brugte begravelsesfilmen til at tale med en af beboerne omkring den sidste tid, og jeg oplevede slet ikke, at det var svært. Jeg tror tit, at det mere er os, der har berøringsangst for emnet, for jeg oplevede slet ikke berøringsangst fra beboerne. En begravelse er jo en naturlig ting."

Andre informanter havde anvendt den som en "almindelig kirkefilm". Her var oplevelsen, at den fremstod som en mere demensvenlig udgave af "Før søndagen" med større fokus på de kirkelige handlinger og salmesang end på prædiken og ord. For nogle beboere har filmen givet anledning til samtale om kirkelige handlinger og kirkegang generelt, mens det for andre har været en stund med ro og fordybelse.

"En dag satte jeg dvd'en til at begynde fra starten af, og så kom den med begravelse jo. Så tænkte jeg, at nu bliver jeg simpelthen siddende og ser, hvad der sker. Og det var egentlig helt rørende, for de begyndte faktisk at synge med – og da præsten sagde "nu beder vi vor fadervor", så foldede de hænderne. De var så optaget af det, og det var bare en god og rar oplevelse."

Delkonklusion

Fundene i fokusgruppeinterviewene understøtter i høj grad resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen. Der gives flere eksempler på filmenes anvendelighed i hverdagen både som rekreativ aktivitet og som redskab til at skabe en samtale med udgangspunkt i reminiscens. Herudover gives eksempler på filmenes anvendelse i samværet mellem beboeren og pårørende. Endelig bidrager fokusgruppeinterviewene med et billede af situationer, hvor det har været svært at udvælge den rigtige film, hvor filmen ikke har fanget beboerens opmærksomhed, og hvor filmen har haft en anden effekt end den ønskede.

4.3 Observationer

Der blev gennemført observationer på tre borgere med demens med forskelligt fokus: Øge arousal under spisning, dæmpe opkørt og agiteret adfærd samt skabe kontakt og samtale.

Det oprindelige mål med observationsdelen af denne evaluering var at undersøge, hvorvidt demensfilmene virkede bedre end almindeligt tv-indhold i de tre udvalgte case-situationer.

Som beskrevet i metodeafsnittet blev dette ændret undervejs i forløbet og har i stedet resulteret i en beskrivelse af, hvordan filmene kan anvendes til at fremkalde minder og skabe samtale (navnene er ændret).

Case 1

Den første case-person, Mona, er en kvindelig plejehjemsbeboer, der er fysisk vel-fungerende, men har meget nedsat korttidshukommelse og manglende sygdoms-erkendelse. Hun bliver let frustreret og vred, hvis der ikke er nogen omkring hende, og hun har svært ved at rumme nye oplevelser. Mona har en håndfuld historier fra sin barndom og ungdom, som hun genfortæller dagligt, og disse historier tager ofte en negativ drejning, da hun har haft et hårdt liv. Målet med følgende seancer var at fremkalde positive minder og samtale.

Personalet har forsøgt at anvende fjernsyn til at fastholde hendes opmærksomhed, og enkelte udsendelser virker, hvis de sidder i en-til-en-situation med hende. Hun nyder at sidde i en tæt relation med en kendt medarbejder og formår ved første observation at holde en samtale kørende uden brug af hjælpemidler. Dog er det tydeligt, at det er de samme (noget triste) historier, der kører i ring. Da personalet spørger videre ind til en kendt begivenhed fra hendes livshistorie, kommer der en ny fortælling, som hun ikke tidligere har fortalt.

Ved anden observation sidder det kendte personale sammen med Mona og en anden beboer, som hun kender. De sidder i en delvist skærmet del af et mindre opholdsrum, der er indrettet med sofaer og fjernsyn. Personalet viser to forskellige film og forsøger undervejs at skabe samtale om filmenes indhold ved at relatere det til Monas livshistorie og sætte fokus på de triggere, der er placeret i filmene. Det lykkes i flere omgange at få Mona til at fortælle historier fra sin barndom og ungdom, og selvom de fleste af historierne har et negativt præg, kommer der dog også positive minder frem. Fx fortæller Mona om, at hun købte en cykel for sine konfirmationspenge i forbindelse med, at de ser filmen om pigen, der cykler i sommerlandet. Endvidere giver filmen om bryllupsfesten anledning til, at Mona fortæller om, hvordan hun mødte sin mand, og hvordan de boede, da de blev gift. Også ved denne observation lykkes det personalet at få Mona til at fortælle noget, som de ikke havde hørt før.

Det kræver stadig en indsats fra personalets side at forsøge at genkalde positive minder hos Mona. Hun skal jævnligt have henledt opmærksomheden på fjernsynet, da hun let bliver afledt af uro eller øvrige beboere, ligesom hun har brug for personalets hjælp til at omsætte de triggere, der er i filmene, til samtale.

Case 2

Den anden case-person, Anders, er en mandlig plejehjemsbeboer, der har bevaret en del af både kort- og langtidshukommelsen. Han nyder at sidde i en-til-en-situationer og tale med kendt personale. I disse situationer er personalet i stand til at få udmærkede samtaler med Anders, selvom han skal opfordres til at fortælle, og selvom han til tider blander historierne lidt sammen. Det ændrer dog ikke på, at det er en positiv oplevelse for ham at tale om gode minder.

Seancen foregår i en skærmet stue uden forstyrrende elementer, hvor han sidder alene sammen med en kendt medarbejder. Han kan ved observationens start erindre, at han tidligere har set "soldaterfilmen" med den samme medarbejder, og da han

syntes godt om den, vil han gerne se den igen. Da filmen er slut, tager medarbejderen initiativet til at starte en samtale.

Anders starter med at fortælle små historier fra sin soldatertid, og hvordan det stemmer overens med de små historier, der indgår i filmen – bl.a. fortæller han med et glimt i øjet om, hvordan man hurtigt lærte at lystre, når sergenten kommanderede, for ellers blev orloven jo inddraget. Herefter bevæger samtalen sig naturligt over i, hvordan han mødte sin daværende kæreste, og i denne sammenhæng bruger han igen humor til at beskrive de praktiske omstændigheder omkring deres forhold.

Herefter går Anders i stå undervejs i samtalen. Efter en længere drikke- og tænkepause starter han med spontant at sige: "Vi tilhørte Dronningens Regiment i Fredericia". Filmen og samtalen har altså sat sig nogle spor i Anders' bevidsthed, der gør, at han også efter lidt længere tid væk fra emnet har det present i sin hukommelse. Ved den efterfølgende pause spørger medarbejderen, hvad han tænker på, og svaret er: "Den allerførste gang jeg skulle ud på kasernen".

Delkonklusion

Ligesom det var tilfældet for Mona, har Anders også brug for hjælp til at holde samtalen kørende. Han tager selv initiativet til at fortsætte et par gange, men de fleste gange er det medarbejderen, der må lede ham videre ved at stille både åbne og lukkede spørgsmål. Også hos Anders er det meget tydeligt, at et indgående kendskab til hans livshistorie er meget afgørende for, at det lykkes medarbejderen at hjælpe ham til at genkalde minder og fortælle om dem.

I både Monas og Anders' tilfælde fortæller medarbejderne, at de godt kan skabe lignende samtaler uden brug af filmene, men at filmene giver et fælles udgangspunkt for samtalen. Som disse to eksempler viser, kan der både skabes samtale undervejs i filmene, ligesom man kan se filmen færdig og tale bagefter. Det understreger den individuelle tilgang, der er nødvendig i brugen af filmene. Hvis medarbejderen havde ventet med at tale med Mona til efter, at filmen var færdig, ville hun muligvis ikke have været i stand til at huske den. Omvendt ville Anders givetvis have følt det som en forstyrrelse, hvis filmen var blevet afbrudt af samtale undervejs.

4.4 Pårørendeinterview

At oplevelsen af "Liv i minderne" og deres effekt synes at være meget individuel understreges igen af de to afprøvninger, der blev gennemført af samboende pårørende til borgere med demens. Målet med denne del af evalueringen var at få nogle pårørendes oplevelse af, hvorvidt demensfilmene kan anvendes af pårørende og har potentiale til at genkalde (fælles) minder og skabe samtale uden tilstedeværelse af professionelle medarbejdere.

Familie 1

Familie 1 er et ældre ægtepar, der bor på en mindre landejendom. I denne familie fangede filmene slet ikke, og borgeren fik ikke noget konstruktivt ud af at se dem. Hustruen forsøgte i flere omgange at vise filmene for sin mand, men han blev hurtigt uinteresseret og havde ikke lyst til at se dem.

"Min mand er meget ensidig i sine interesser. Han har passet sit landbrug 24 timer i døgnet i alle årene. Filmene gav faktisk ikke rigtig anledning til minder eller samtale – ikke noget væsentligt i hvert fald. Han lever udelukkende i nuet."

Hustruen fortæller i interviewet, at hendes mand aldrig rigtig har brudt sig om at se tv, med mindre det er en udsendelse eller skuespiller, som han kender i forvejen. Da han som oftest falder i søvn, når de ser tv om aftenen, havde hustruen forsøgt at vise ham demensfilmene om eftermiddagen. Han er meget detaljeorienteret, og selvom der var flere emner, hun havde forventet kunne fange ham, så lykkedes det bare ikke. Hendes umiddelbare forklaring herpå er, at han er udemenneske, og da det i afprøvningsperioden var dejligt vejr, havde han ikke lyst til at være indendørs og se tv.

"Jeg afskriver dem slet ikke, men det er et rigtig skidt tidspunkt, vi har haft dem til afprøvning, fordi det har været optimalt ude. Så længe det er vejr til at lave lidt tidsfordriv ude, så har han bedst af det. Det er bare meget nemmere at fastholde ham inde, når det er tusmørke."

Familie 2

Familie 2 er ligeledes et ældre ægtepar, der bor i eget hus. Hos denne familie var billedet helt anderledes. Her fandt begge parter stor interesse i filmene og havde brugt dem mange gange i perioden. De så filmene sammen om eftermiddagen og hyggede sig med det. Hustruen fortæller, at filmene gentagne gange har givet anledning til lange samtaler på baggrund af gode minder skabt af filmene.

"Der er så mange steder i Danmark, vi har været, og så mange ting, vi har oplevet. Det kalder altså nogle minder frem. Han synes, det er sjovt at se de steder, hvor vi har været for mange år siden. Vi kan godt komme til at snakke om filmene, efter vi har set dem færdig, og så bruge dem til at snakke videre om gamle dage. Der er så mange af filmene, der rammer noget, vi kan relatere til."

Filmene har fanget hendes mands opmærksomhed, hver gang han har set dem, og han er ellers normalt ikke så meget for at se andet tv end nyhederne og Morten Korch-film. Hun fortæller, at hendes mand normalt forlader stuen, hvis han ikke har lyst til at se det, der er i fjernsynet, men det har han ikke haft gjort, mens demensfilmene har kørt. Nu kan de se fjernsyn op til en time i træk, hvor de udvælger de film, der ser ud til at kunne interessere dem.

Hun lægger endvidere vægt på, at filmene har givet en ro til både hende og hendes mand.

"Jeg er begyndt at sove meget bedre, efter vi er begyndt at se de film. De giver en indre ro for mig, som jeg også har brug for. Og den ro kører jo over på ham, det er helt sikkert. Der bliver sådan en rolig stemning herhjemme, både når vi ser dem og bagefter."

Delkonklusion

Begge pårørende angiver, at de synes, at filmene er af god kvalitet, og at det er let at anvende dem. De har begge brugt bagsiden af coverne til at finde frem til den film, de har ønsket at se. Den ene pårørende oplevede, at filmene bidrog til at fremkalde fælles minder og skabe samtaler med den demente ægtefælle, mens den anden oplevede, at filmene slet ikke fangede. Denne forskellige oplevelse af filmenes potentiale underbygger, at det ikke er altid er til at forudse, for hvem filmene vil fungere.

5. Diskussion

I det følgende afsnit diskuteres evalueringens metodiske styrker og svagheder i relation til resultaterne. Herudover påpeges resultaternes implikationer for den praktiske brug af filmene i demensomsorgen.

5.1 Spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview

I relation til spørgeskemaundersøgelsen er der risiko for selektionsbias, idet vi ikke kan udtale os om, hvorvidt de, der ikke har besvaret spørgeskemaet, er mere eller mindre positivt stemte over for filmene. Hvis de, der har besvaret, også er dem, der har haft de bedste oplevelser med filmene, er der risiko for, at vi har overvurderet filmenes anvendelighed og kvalitet. Denne risiko reduceres dog af den relativt høje svarprocent på 72 % og det faktum, at der fra tre plejecentre var en svarprocent meget tæt på 100.

Et andet forbehold, der må tages i tolkningen af resultaterne, er, at ca. 20 % af respondenterne svarer, at de ikke har vist filmene mere end højst to gange, hvorfor vi må stille spørgsmålstegn ved gyldigheden af deres besvarelser. Hvis man fx ikke har prøvet at bruge dem til at berolige en borger, er det svært at besvare spørgsmålet relateret til dette problem. I den forbindelse havde det været at foretrække at inddrage en svarkategori, der hed "ikke relevant". Årsagen til, at denne svarkategori ikke var med, var, at vi prioriterede at vælge de samme svarkategorier, som blev anvendt i Reminiscens-forskningsprojektet, for at kunne sammenligne resultaterne direkte. Ved en nærmere gennemgang af data sås det dog, at de 20 %, der kun har anvendt filmene højst to gange, var mere tilbøjelige til at svare "hverken enig eller uenig". Dette svar kan derfor i flere tilfælde sandsynligvis tolkes som "ikke relevant". Desuden viste post hoc analyserne, at det ikke ændrede resultaterne væsentligt, hvis de 20 % blev udeladt.

Både fra de kvalitative udsagn i spørgeskemaerne og fra fokusgruppeinterviewene blev det påpeget, at mangel på dvd-afspillere i beboernes egen bolig har betydet, at de ikke har haft mulighed for at arbejde uforstyrret med individuelle sessioner. Denne begrænsning i anvendelsesmulighederne kan have spillet ind på den relativt store andel, der kun har afprøvet filmene ganske få gange.

Der blev ikke opstillet krav til plejecentrene om, hvornår, hvordan og hvor meget filmene skulle vises, og hvilke film der skulle afprøves. Fordelene ved denne tilgang var, at vi både tillod og understøttede forventningen om, at den individuelle tilgang til arbejdet med "Liv i minderne" er den rigtige. Vi ønskede en afprøvning af filmenes anvendelighed i praksis og lod det derfor være op til den enkelte medarbejder at vurdere og afprøve materialet. Ulempen ved denne tilgang er, at vi ikke har haft kontrol med, hvornår og hvor meget filmene egentlig er blevet brugt. Resultaterne fra både spørgeskemaundersøgelsen og fokusgruppeinterviewene viste, at der er stor forskel

på måden, hvorpå filmene er blevet anvendt plejecentrene imellem. Fx er der steder, hvor stort set ingen har vist begravelsesfilmen, og andre steder, hvor den er vist gentagne gange og til mange forskellige beboere. I forlængelse heraf er det fra flere steder blevet påpeget, at fire uger ikke var tilstrækkelig lang tid til at afprøve filmene på afdelingerne.

Filmene om begravelse og erotik

Både begravelsesfilmen og erotikfilmen har delt vandene under evalueringen. For at sætte et ekstra fagligt perspektiv på disse film har vi bedt to fagfolk kommentere på emner og film.

Flere respondenter angiver i den kvalitative del af spørgeskemaet, at de ikke har vist begravelsesfilmen, fordi de synes, at det er for trist at sætte den på. Andre angiver, at det skyldes, at de ikke ønsker at gøre beboere kede af det eller risikere at rippe op i sørgelige minder. Der er imidlertid ikke nogen af de respondenter, der har afprøvet begravelsesfilmen, der angiver, at det har givet anledning til negative oplevelser. De beskriver til gengæld, at de fleste af beboerne ikke har oplevet det som noget trist, men mere som en almindelig gudstjeneste. Ved begge fokusgruppeinterview understreger informanterne, at de finder det vigtigt, at de giver beboerne mulighed for at tale om religiøsitet og livets afslutning. Det kan både være i forhold til deres egen sidste tid, men også det at have mistet ægtefælle eller andre nære pårørende og venner. De fleste er dog enige om, at det kan være svært at få taget hul på en sådan samtale, men en enkelt informant har haft anvendt filmen til at skabe udgangspunkt for en samtale om den sidste tid.

"Jeg synes, filmen er sobert lavet og giver et udmærket billede af, hvordan en begravelse fungerer – eller i hvert fald hvordan den kan se ud. Den har fine billeder af elementer, man kan tage ud og gøre sanselige - jord, blomster, salmesangen, ritualer. Jeg kunne forestille mig at bruge filmen som optakt til samtale i en af de kirkegrupper, jeg har haft på plejehjem, når emnet handler om død og begravelse."

Stinna Ahrenst, Sognepræst
Religionspædagogisk konsulent
i Roskilde stift

Erotikfilmen er ligeledes blevet debatteret på flere afdelinger. Nogle respondenter har fundet filmen for nærgående og har ikke ønsket at tage emnet op. Årsagerne til dette er dels angivet som en usikkerhed på, hvilke reaktioner filmen ville bringe med sig, og dels at nogle medarbejdere finder det upassende at vise en sådan film.

Andre medarbejdere, der har anvendt erotikfilmen, har dog både i spørgeskema og fokusgruppeinterview påpeget, at filmen er mere "sømmelig" end mange andre almindelige tv-udsendelser, og at de har haft meget neutrale eller positive reaktioner på filmen. Endelig har nogle medarbejdere oplevet, at enkelte beboere har følt sig forlegne, når filmen er blevet vist.

Mange respondenter og informanter påpeger vigtigheden af, at filmen anvendes med omtanke, således at både beboer og personale er tilpas med situationen. I evalueringen har filmens anvendelse sandsynligvis været begrænset af, at kun en lille andel af beboerne har dvd-afspiller i deres egen lejlighed. Det betyder, at de fleste har måttet se filmen i et fællesrum i stedet for i private omgivelser, hvilket kan have påvirket deres reaktion. Endvidere kan det have betydet, at nogle personaler måske har valgt filmen helt fra.

At emnet er vigtigt at behandle understreges af, at de fleste informanter fra fokus-gruppeinterviewene har oplevet beboere med forskellige seksuelle ”problematikker”.

”Alle har ret til at udtrykke deres seksuelle behov, så længe de herved ikke bryder dansk lovgivning. Dette gælder selvsagt også for mennesker med en demenssygdom. Flere undersøgelser har dokumenteret, at den seksuelle interesse og behovet for kærtegn, kærlighed og intimitet ikke uvilkårligt forsvinder, blot fordi en person bliver ældre og/eller rammes af en demenssygdom. Alligevel er seksuelle behov hos mennesker med en demenssygdom ofte kun noget, vi professionelle på omsorgsområdet kun nødtvunget forholder os til, når vi støder på adfærd, vi oplever som problematisk. De seksuelle behov er imidlertid en fundamental del af det at være menneske, og hvis vi fortsat vil hævde, at vi har en helhedsorienteret og professionel tilgang, skal vi naturligvis også have fokus herpå. Filmen om kærlighed og erotik tjener således to vigtige formål. For det første vil mennesker med en demenssygdom forhåbentligt kunne spejle sig i filmen og finde genkendelighed, identitetsbekræftelse og nydelse. For det andet er filmen med til at minde os alle om, at vi som professionelle har en vigtig opgave at varetage på dette område.”

Kim Oskar Carlsen, Aut. psykolog
Udviklingskonsulent på demensområdet i Silkeborg Kommune

5.2 Observationsstudiet

Som beskrevet i metodeafsnittet var det i projektbeskrivelsen planlagt at designe observationsdelen som en sammenlignende ”før-/efter”-undersøgelse. Det stod dog hurtigt klart, at dette design ikke var hensigtsmæssigt. Eksempelvis viste det sig, at det slet ikke kunne lykkes at få den ene beboer til at rette sin opmærksomhed mod fjernsynet til trods for, at alle forstyrrende elementer blev fjernet. I den situation er det naturligvis ikke relevant at vurdere på, hvorvidt filmen havde betydning for arousal i en spisesituation. Hvis undersøgelsen skulle have været gennemført med den beskrevne metode, ville det have krævet betydeligt flere timer til selve observationerne, således at observatøren havde opholdt sig i afdelingen igennem en længere periode for at afprøve filmene og derudfra have udvalgt en beboer til studiet.

En anden ulempe ved det valgte design var, at observatørens tilstedeværelse muligvis har betydet, at beboere og personale agerede anderledes end ellers, og at dagen er blevet organiseret efter observatørens tilstedeværelse. Derfor besluttede vi at se bort fra det valgte design og i stedet benytte de brugbare observationer til at udarbejde to case-beskrivelser. Tanken med disse beskrivelser er at give et mere levende billede af, hvordan filmene fungerer direkte med fokus på personen med demens og ikke via personalets eller de pårørendes udsagn.

På baggrund af de beskrevne begrænsninger ved observationerne knyttet til denne evaluering vil vi anbefale, at en sådan undersøgelse designes som et egentligt antropologisk feltstudie. Det vil give observatøren mulighed for at falde ind i dagligdagen på en afdeling og blive mere deltagende, uden at hans eller hendes tilstedeværelse får indflydelse på beboernes reaktioner.

5.3 Filmenes anvendelighed til pårørende

I denne del af evalueringen blev filmene afprøvet af pårørende, som efterfølgende blev interviewet. Udsagn fra to informanter er ikke meget til at afdække, hvorvidt pårørende og deres demente ægtefælle kan anvende og profitere af filmene. Til gengæld understøttes de pårørendes udsagn af data fra spørgeskemaet, hvor 84 % af plejepersonalet angav, at filmene kan anvendes af pårørende. Herudover blev der i fokusgruppeinterviewet givet flere eksempler på, at pårørende har haft succes med at anvende filmene i samværet med den demente. I interviewene fortalte begge pårørende, at de oplevede, at filmene er let tilgængelige, og at kvaliteten er høj. Derimod var der stor forskel på, hvordan de oplevede filmenes effekt for deres ægtefælle. Den pårørende, der ikke oplevede nogen effekt af filmene, påpegede, at det ikke var et optimalt tidspunkt at afprøve filmene, da det stadig var godt vejr og dermed ikke så oplagt at se tv. Dette bliver også angivet fra flere i de kvalitative svar i spørgeskemaerne og fra en enkelt informant fra fokusgruppeinterviewene. En ny pårørendeafprøvning kunne dermed med fordel gennemføres i vintermånederne eller over en længere periode.

5.4 Udvalgelse af film

Der er fra flere sider blevet spurgt efter en generalisering af, hvilken type film der bedst anvendes til en bestemt type beboer og til bestemte situationer. Det har ikke været et af formålene med denne evaluering, da det er vores opfattelse, at det ikke er muligt at lave en sådan generalisering. Alle menneskers livshistorie er unik, ligesom vores interesser, ressourcer og behov er individuelle og kan svinge fra dag til dag. Denne antagelse understøttes af evalueringens resultater, hvor det netop er en vigtig pointe, at det kan være svært på forhånd at udpege en specifik film til en beboer, selvom personalet har et godt kendskab til beboerens livshistorie. Flere respondenter beretter om situationer, hvor det var en helt anden film end den forventede, der viste sig at have god effekt. Flere angiver ligeledes, at den samme film kan virke

meget forskelligt fra dag til dag. Herudover kan det være svært at forudsige, hvordan den enkelte beboer reagerer på en film. Hvis en beboer eksempelvis har haft nogle stærke personlige oplevelser tidligere i sit liv, som personalet ikke kender til, kan en tilsyneladende fredelig film have en anden virkning end forventet.

Konklusionen må derfor være, at udvælgelsen af film tager udgangspunkt i kendskabet til livshistorie, interesser og behov samt målet med filmvisningen og derudover tilpasses på baggrund af en afprøvning. At en bestemt film ikke fanger ved første visning er derfor ikke nødvendigvis ensbetydende med, at den ikke kan fange ved en anden lejlighed og vice versa.

6. Konklusion

Der er fra alle fire evalueringsmetoder belæg for, at filmene kan anvendes til at fremkalde minder og skabe samtale, og at de dermed kan anvendes på lige fod med øvrige reminiscensmateriale.

Hvis der anvendes en individuel tilgang i brugen af filmene, kan de anvendes rekreativt, terapeutisk og som gruppeaktivitet, ligesom de kan anvendes af både plejepersonale og pårørende.

Plejepersonalet oplever, at filmene er mindre tidskrævende at anvende end erindringskasser, og at det omfattende materiale bevirker, at det er muligt at finde en film, der interesserer de fleste beboere. Størstedelen af personalet angiver videre, at filmene fanger beboernes interesse bedre end almindeligt tv-indhold.

Herudover viste evalueringsundersøgelserne samlet, at det kan være svært for plejepersonalet på forhånd at vurdere, hvilken film der fungerer til en bestemt beboer, og at der som forventet er nogle beboere, der ikke kan fanges af filmene.

Forenklet kan evalueringens konklusioner sammenfattes til, at hvis filmene fanger personen med demens, så virker de godt og er lette at anvende i hverdagen sammenlignet med eksempelvis erindringskasser.

Den kvantitative del af evalueringen blev designet som en tværsnitsundersøgelse uden kontrolgruppe, og resultaterne af denne evaluering kan derfor ikke lægges til grund for en vurdering af filmenes egentlige effekt. Derimod er det en metodemæssig styrke, at der er anvendt mixed methods til at belyse filmenes anvendelighed, og at resultaterne af de forskellige metoder peger i samme positive retning.

7. Perspektivering

Evalueringen har påvist, at der er potentiale i at lave film og tv målrettet mennesker med demens, og at materialet er anvendeligt i plejehverdagen og pårørendes samvær med mennesker med demens. På baggrund af plejepersonalets angivelser af, at filmene er lettere og mindre tidskrævende at anvende end f.eks. erindringskasserne, er der grund til at antage, at filmene vil betyde, at reminiscensmetoden vil finde større anvendelse i hverdagen. Om denne antagelse er korrekt, og hvad det i givet fald vil have af betydning i demensomsorgen, kalder på yderligere undersøgelser på området. Herudover er specielt de pårørendes udbytte af at anvende "Liv i minderne" i samværet med den demente borger ikke tilstrækkeligt belyst i undersøgelsen og kan derfor gøres til genstand for yderligere studier.

Som med erindringskasser er der i princippet utallige muligheder for at udvikle nye temaer, og evalueringen påpeger da også volumen og alsidigheden i "Liv i minderne" som en styrke i brugen af filmene. Det vurderes, at hvis man ønsker at producere nye film efter samme koncept, så bør man satse på at rykke handlingen frem i tid til eksempelvis 60-70'erne for at tilgodese yngre personer med demens. Herudover vil det fremtidssikre filmene, da de nuværende film i løbet af en 10-15 års periode vil finde gradvist mindre og mindre relevans, idet personer med demens fremover er vokset op i en anden tidsalder end 50'erne, som "Liv i minderne" har sigtet at ramme.

Et andet potentiale, som endnu ikke er afdækket, er anvendelsen af film målrettet mennesker med demens på andre platforme end et tv i fællesrummet eller egen lejlighed. I et forsøg på at nå endnu flere med filmmediet kan man forestille sig anvendelse af tablets som en mulighed for at få filmene helt tæt på borgerne og måske skærme dem for forstyrrende støj. Det er også nærliggende at tænke i mere moderne distributionsmuligheder – eksempelvis i form af streaming af film, så man ikke er afhængig af at distribuere et dvd-bokssæt.

Vi kan ikke konkludere på filmenes effekt alene baseret på nærværende evaluering, men da resultaterne af evalueringen er positive, vil det være oplagt at gennemføre en egentlig effektundersøgelse i lighed med Reminiscens-forskningsprojektet fra 2009. Med et sådant forskningsprojekt vurderes det, at Danmark vil kunne yde et væsentligt bidrag til reminiscensforskning i lighed med, da man tidligere leverede den første større kontrollerede undersøgelse af reminiscens anvendt på plejecentre: En undersøgelse, som siden har været til inspiration for lignende undersøgelser i udlandet.

Endeligt er der med "Liv i minderne" udviklet et koncept, der har vakt international interesse, og produktet vil kunne anvendes som fundament i fremtidige effektstudier, der sigter mod at besvare spørgsmålet, om reminiscensmetoden har en målbar effekt på mennesker med demens.

8. Referencer

- (1) de Medeiros K, Beall E, Vozzella S, Brandt J. Television Viewing and People With Dementia Living in Long-Term Care - A Pilot Study . Journal of Applied Gerontology 2009;28(5):638-648.
- (2) Gudex C, Horsted C, Jensen AM, Kjer M, Sorensen J. Consequences from use of reminiscence-a randomised intervention study in ten Danish nursing homes. BMC Geriatr 2010 Jun 6;10:33-2318-10-33.
- (3) Jensen AM. Demens Film - Ekspertgruppens anbefalinger. 2012.
- (4) Cotelli M, Manenti R, Zanetti O. Reminiscence therapy in dementia: a review. Maturitas 2012 Jul;72(3):203-205.
- (5) Kielhofner G. MOHO - Modellen for menneskelig aktivitet: Ergoterapi til uddannelse og praksis. 2nd ed. København: Munksgaard Danmark; 2010.
- (6) Olsen H. Guide til gode spørgeskemaer. 2006.
- (7) Kvale S, Brinkmann S. InterView Introduktion til et håndværk. 2nd ed. København: Hans Reitzels Forlag; 2010.
- (8) Spradley J. Participant observation. 1980.
- (9) FOA. Medlemmerne i tal. 2013; Available at: <http://www.foa.dk/Forbund/Om-FOA/Medlemmer-i-tal>. Accessed 05.12., 2013.

Bilag 1

Demensfilm – Liv i Minderne

Tilrettelæggelse af afprøvning med borger

Hvem er borgeren?

fx fortid, interesser, funktionsniveau osv.

Hvad har borgeren behov for?

fx ro, stimuli, underholdning

Hvordan er den aktuelle situation?

fx middagsstund, højtid, sengetid

Hvad ønskes opnået ved at vise en film?

fx øge madlysten, stimulere til samtale, hæve/sænke arousal

Hvilken / hvilke film og hvorfor?

Hvor?

Opholdsrum, egen stue ...

Med hvem?

Alene, øvrige beboere, personale, pårørende ...

Hvornår?

Morgenstund, sengetid, spisetid ...

Teknisk udstyr?

Skærm, lyd ...

Bilag 2

Spørgeskema om brugen af

DemensFilm

På danske plejecentre

Kære medarbejder

Du har modtaget dette spørgeskema, fordi du tidligere har deltaget i en workshop omhandlende brugen af DemensFilm i ældreplejen og efterfølgende har haft filmene til afprøvning. Nu håber vi på, at du vil bruge ca. 15 min på at udfylde dette spørgeskema for derigennem at hjælpe os til at evaluere filmenes relevans og anvendelighed i den daglige omsorg for borgere med demens.

Spørgeskemaet udfyldes ved at sætte kryds i de afmærkede bokse ud for det svar, der passer dig bedst. Sætter du kryds et sted og fortryder det, bedes du sætte en ring om det forkerte kryds og sætte et nyt kryds det rette sted.

Spørgsmålene i kategorierne B til D er formuleret som påstande, som du bedes vurdere, hvorvidt du er enig eller uenig i. Svarskalaen er den samme gennem alle disse spørgsmål.

Har du spørgsmål eller kommentarer i forbindelse med udfyldelse af spørgeskemaet kan du rette henvendelse til Stina Bjørnskov.

På forhånd tak for din hjælp!

Med venlig hilsen

Stina Bjørnskov
Adjunkt
E-mail: SBJO@viauc.dk
Tlf: 87552428

Anders Møller Jensen
Udviklingskonsulent
E-mail: AMJ@viauc.dk
Tlf: 87551703

A: Baggrundsoplysninger

Hvilket år er du født?

Årstal: _____

Køn?

Mand Kvinde

Hvor lang tid har du arbejdet med borgere med demens?

År: _____ Måneder: _____

I hvilken kommune er du ansat?

_____

Hvad er din uddannelse?

SOSU-hjælper

SOSU-assistent

Sygeplejerske

Elev

Andet: _____

B: Spørgsmål om mulighederne i DemensFilm

	I høj grad enig	Enig	Hverken enig eller uenig	Uenig	I høj grad uenig
Jeg synes, at DemensFilm er et godt redskab i arbejdet med demente	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg synes, at det er belastende at arbejde med DemensFilm	☐	☐	☐	☐	☐
DemensFilm fanger beboernes opmærksomhed bedre end almindeligt tv	☐	☐	☐	☐	☐
Demensfilm kan anvendes til at skabe samtale mellem beboer og personale	☐	☐	☐	☐	☐
Demensfilm kan anvendes til at skabe samtale mellem to eller flere beboere	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har ændret opfattelse af flere af beboerne efter Demensfilm	☐	☐	☐	☐	☐
Demensfilm gør mig bedre til at kommunikere med beboerne	☐	☐	☐	☐	☐

	I høj grad enig	Enig	Hverken enig eller uenig	Uenig	I høj grad uenig
DemensFilm kan anvendes til at fremkalde minder og erindringer hos beboerne	☐	☐	☐	☐	☐
Beboerne kan genkende genstande og situationer fra DemensFilm	☐	☐	☐	☐	☐
Beboerne begynder at fortælle om deres eget liv, når de ser DemensFilm	☐	☐	☐	☐	☐
Demensfilm kan reducere beboernes problematiske adfærd	☐	☐	☐	☐	☐
Demensfilm kan være en hjælp til at berolige en opkørt beboer	☐	☐	☐	☐	☐
Demensfilmene kan bruges til at skabe positive stemninger (fx hygge, glæde)	☐	☐	☐	☐	☐
DemensFilm kan bruges som indgang til aktivitet f.eks. at stå op, at blive sulten, at komme udenfor, at være sammen eller at finde hvile	☐	☐	☐	☐	☐

	I høj grad enig	Enig	Hverken enig eller uenig	Uenig	I høj grad uenig
DemensFilm kan anvendes som hjælp til at opretholde døgnrytmen	☐	☐	☐	☐	☐
Demensfilm kan forbedre beboernes daglige færdigheder	☐	☐	☐	☐	☐

C: Spørgsmål om brugen af DemensFilm

	I høj grad enig	Enig	Hverken enig eller uenig	Uenig	I høj grad uenig
Jeg kan vise elever, nye kolleger og andre, hvordan Demensfilm kan anvendes	☐	☐	☐	☐	☐
Det er mindre tidskrævende at arbejde med DemensFilm end med andre reminiscensaktiviteter, såsom erindringskasser, spil og bøger	☐	☐	☐	☐	☐
DemensFilm kan anvendes af beboernes pårørende	☐	☐	☐	☐	☐
Det er let at udvælge den rette DemensFilm	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vil anbefale DemensFilm til andre plejeenheder	☐	☐	☐	☐	☐
DVD-materialet er let forståeligt og let at gå til	☐	☐	☐	☐	☐
Det er enkelt at navigere i DVD-materialets menu	☐	☐	☐	☐	☐

D: Spørgsmål om indholdet af DemensFilm

	I høj grad enig	Enig	Hverken enig eller uenig	Uenig	I høj grad uenig
Det er let at finde en film, der interesserer beboerne	☐	☐	☐	☐	☐
Handlingerne i DemensFilm er enkle og lette at forstå	☐	☐	☐	☐	☐
Lyden i DemensFilm er god	☐	☐	☐	☐	☐
Dialogen i DemensFilm er let at forstå	☐	☐	☐	☐	☐
Farverne i DemensFilm er gode	☐	☐	☐	☐	☐
DemensFilm fremkalder positive følelser hos beboerne	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har oplevet negative reaktioner hos en eller flere beboere	☐	☐	☐	☐	☐

Beskriv negative reaktioner:

E: Spørgsmål om udvalgte DemensFilm

	JA	NEJ
Jeg har anvendt Fiktionsfilmene på disk 1 og 2	☐	☐
Jeg har anvendt Baggrundstæpperne og Stemningsfilmene på disk 3	☐	☐
Jeg har anvendt Håndværksfilmene på disk 4	☐	☐

	JA	NEJ
Jeg har anvendt ADL-filmene på disk 4	☐	☐

Erfaringer:

	JA	NEJ
Jeg har vist filmen "Begravelse - i kirken"	☐	☐

Erfaringer:

	JA	NEJ
Jeg har vist filmen "Kærlighed og Erotik"	☐	☐

Erfaringer:

Hvor mange gange har du i alt vist en DemensFilm til beboere med demens?

0-2 gange

3-5 gange

6-10 gange

mere end 10 gange

Øvrige oplysninger og kommentarer til brugen af DemensFilm?

Mange tak for din hjælp!

Spørgeguide: Fokusgruppeinterview

BRUGEN AF DEMENSFILM

Vil I starte med at fortælle lidt om, hvordan og hvornår I har haft brugt Demens-Film?

Hvordan har I oplevet, det er at bruge DemensFilmene?

- Hvad har været godt?
- Hvad har været mindre godt?
- Hvordan har beboerne reageret på filmene?
- Er beboerne kommet med kommentarer om filmene?

Hvilke film har I vist og hvordan er det gået?

- Hvordan virker filmene i forhold til alm fjernsyn (det I plejer at se?)
- Har de fastholdt opmærksomheden anderledes end alm fjernsyn?
- Har filmene vækket minder?
- Har filmene skabt mere samtale?
- Har I haft nogen negative oplevelser med filmene, fx skabt forvirring eller rippet op i dårlige minder?

- Hvordan er det at arbejde med DemensFilm i forhold til at arbejde med klassiske reminiscens-aktiviteter såsom erindringskasserne?
- Hvad kræver det af jer som personale at arbejde med filmene? Bruger I jer selv mere eller mindre end med klassisk reminiscens?
- Har nogle af de pårørende anvendt filmene eller deltaget i en filmvisning?

TEKNIK

Hvordan var det at bruge filmene sådan rent praktisk/teknisk?

- Hvordan gik det med at få sat dvd'en på?
- Hvordan var det at finde rundt i menuen?
- Hvordan gik det med at få udvalgt den rigtige film?
- Hvad har I gjort for at finde frem til hvilke film, der fungerer til den enkelte beboer?
- Hvor har I vist filmene? (Egen lejlighed/fællesrum--?)

FILMENES INDHOLD

Hvad synes I om filmenes kvalitet?

- Lyden og musikken
- Billederne og skuespillerne
- Hvordan oplever I at handlingen i filmene fanger beboerne?
- Hvordan fungerer billederne (frames)?
- Er der noget i filmene I savner/mangler?

SPECIELLE FILM

Er der nogen af jer eller jeres kolleger, der har haft vist:

- Begravelse – i kirken?
- Kærlighed og Erotik?
- ADL-filmene?

Og hvordan er det gået?

Bilag 4

Spørgeguide: Pårørendeinterview

TV-vaner generelt

Hvor meget anvender I typisk tv/film i hverdagen (før demensfilmene)

-hvis I ikke ser tv/film – hvad skyldes det?

I hvilke situationer ser I tv/film? Ser I det sammen?

Hvilke programmer/film ser I?

FILMENES INDHOLD

Hvad synes du om filmene?

-hvad synes du om emnerne

-Hvordan oplever du, at handlingen i filmene fanger din ægtefælle?

-hvordan oplever du:

tempoet i filmene?

-lyden

-musikken

-billederne

-skuespillerne

-Er der noget i filmene du savner/mangler?

BRUGEN AF DEMENSFILM

Vil du fortælle lidt om, hvordan og hvornår I har haft brugt DemensFilm?

Hvor meget har I haft lejlighed til at se filmene?

Hvornår på dagen har I set filmene?

I hvilke situationer har I set filmene (fx til kaffen, aftenstemning..?)

Har I set filmene sammen eller hver for sig?

Har I set filmene enkeltvis eller flere i træk?

Hvordan har du oplevet, det er at bruge DemensFilmene?

-Hvad har været godt?

-Hvad har været mindre godt?

-Hvordan har din ægtefælle reageret på filmene?

-Er din ægtefælle kommet med kommentarer om filmene?

Hvilke film har I set og hvordan er det gået?

- hvordan virker filmene i forhold til alm fjernsyn (det I plejer at se?)
- har de fastholdt hans opmærksomhed bedre end alm fjernsyn?
- har filmene vækket minder (hos personen med demens)?
- har filmene kunnet bruges til at stimulere fælles minder om tidligere oplevelser?
- har filmene skabt mere samtale (*Bedre kontakt...*)?
  - under og om filmene
  - efter filmene: om relaterede emner
  - efter filmene: om andre emner (hvilke emner?)

-kan filmene bruges sammen med øvrige familiemedlemmer? Fx søskende, børn og børnebørn?

-har I set filmene "begravelse i kirken" og/eller "kærlighed og erotik"? Hvordan var det?

-har I haft nogle negative oplevelser med filmene, fx skabt forvirring eller rippet op i dårlige minder?

TEKNIK

Hvordan var det at bruge filmene sådan rent praktisk/teknisk?

- hvordan gik det med at få sat dvd'en på?
- hvor overskuelig synes du det er at se bag på filmene. Får du noget ud af teksten?
- har du læst den lille folder, der er med? Hvad fik du ud af den?
- hvordan gik det med at få udvalgt den rigtige film?
- hvordan var det at finde rundt i menuen?
- er der noget af det tekniske, der skulle have været anderledes for at fungere bedre??

Vil du anbefale DemensFilm til andre i en lignende situation?